

VRTEC

1934-1935

Gregor Rihar.

7

LETNIK 65

VSEBINA 7. štev.; Maruška (Dalje) — Zver (Dalje) — Ptički trkajo (Pesem) — Pravljica o Jernejčku in mrtvi vasi — Tiho noč prihaja (Pesem) — Zakaj je sneg bel? — Pesmi v mlademu vrbju — Mladistržarji: Naši Primorci — Čuvajmo naše morje! — Za dobro voljo — Smeh je zdrav — Joj mene! — Šahovnica — Čarobni krogi. — Na ovitku: Gregor Rihar.

Gregor Rihar.

(Slika na l. strani ovitka.)

Kolikokrat se sliši med našim narodom zlasti o božičnih in velikonočnih praznikih ta-le sodbja o cerkvenem petju: »Danes so pa lepo peli; najlepše so pa še zmerom Riharjeve.«

Kdo je torej ta mož? Bil je od svojega 35. leta dalje stolni pevovodja v Ljubljani, dasi je bil duhovnik, kakor je duhovnik tudi sedanji ravnatelj in vodja stolnega pevskega zbora msgr. Stanko Premrl. Samo takrat, ko je Rihar orglal, cerkveno petje še ni bilo tako razvito in ne na tako visoki stopnji, kot je danes. Rihar je oral šele ledino; bil je sicer prisiljen skladati cerkvene pesmi, pa je bil tudi mojster za to.

Rodil se je 1. sušca 1796 v Polhovem Gradcu kot sin preprostih staršev. (K letu homo torej praznovali 140 letnico njegovega rojstva.) Ker je bil pevsko nadarjen, ga je domači duhovnik, ki je prav takrat sklenil naročiti orgle za župnijsko cerkev, sam poučeval v glasbi. V enem letu se je 12 letni fantič tako naučil orglati, da ga farani niso mogli prehvaliti. »Presneti fant, kako mu gre!« — so govorili. Kmalu je znal klavirje uglaševati, orgle popravljati, četudi ga nihče ni učil.

Ko mu je bilo 19 let, so domači ugibali, kaj, če bi šel študirat za »gospoda«? Poslali so ga v Ljubljano v šolo. Bil je velik dijak — med malimi frkovi, a znal je že pesmi postavljati na sekirice. Ostal je pa še vedno organist pograbski — in hodil vsako soboto domov več let. V glasbi je vidno napredoval, ker je poiskal vsako priliko, da se je kaj novega naučil.

Hodil je rad na kor v stolnici sv. Nikolaja, kjer je bil za organista neki Heller, postaran glasbenik, sicer pa umetnik na orglah. Rihar ga je gledal, poslušal in se od njega učil. Ko je Heller opešal, ga je nadomestil Rihar, dasi je bil šele osmošolec. To odlično službo je opravljal celih 44 let. Medtem je postal duhovnik, dasi so ga tovariši vabili med svet. Riharja taka mamila niso zmotila.

Za mašnika je bil posvečen 1829 in obenem nastavljen kot stolni zakristan (vikar).

Zdaj je Gregor Rihar začel novo, slavno dobo za cerkveno glasbo med Slovenci. Do takrat lepo ubranih, pravilno zloženih slovenskih pesmi za cerkev še ni bilo kaj prida; kar jih je bilo, pa niso imele umetnostne vrednosti. Še celo taka navada je bila, da so za večje slovesnosti porabili cerkvene piskače, ki so s svojo muziko uvajali posvečnost k službi božji, ker so godli koračnice in druge neprimerne »vižec«, in tako delali nečast svetemu prostoru.

Prva skrb Riharjeva je bila, da je tej razvadi napovedal neizprosno boj. Prosil in nagovarjal je cerkvene predstojnike, naj odpravijo ta nered. Boj ni bil lahak, saj si je nakopal nasprotje godcev in tudi ljudi. Pa šlo je, Rihar ni odnehal. Dobra stvar je zmagala; pomagale so pa lepe, nove pesmi Riharjeve.

Skladal je neprestano. Na tem mestu ni mogoče opisati niti približno, kako bogato je bilo njegovo ustvarjanje na cerkvenem glasbenem polju. Omenjamo samo nekaj njegovih skladb, ki so se tako udomačile, da so postale takorekoč narodno blago. Znale so nam n. pr. »Vi oblaki ga rosíte«, »Mati žalostna je stal«, Božične: »Poglejte, čudo se godi...«, »Zveličar nam je rojen zdaj«, »Pokonci naródi, iz sanj se zdramite...«, »Prisvetil je veseli dan...« Božična mašna: »O Bog v nebeški slavi...«. Velikonočna: »Zveličar naš je vstal iz groba...« i. dr. Natisnjenih je bilo vseh njegovih skladb okrog 350.

*

Dalje na 3. strani ovitka.

»Vrtec« stane za vse leto Din 15.—, s prilogo »Angelček« Din 20.—. Izdaja in tiska jugoslovanska tiskarna r. z. z o. z. v Ljubljani (K. Čeč). Urednik Janez Pucelj, župnik na Ježici. — Uprava »Vrtca« v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 2 (H. Ničman), sprejema do preklica tudi dopise.